

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambeta si Dominica, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre annu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre annu, — 2 galb. pre 1/2 de annu, — si 1 galb. pre 1/4 de annu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespundenti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre semestrulu II. (iul.—dec.) 1868.

Apropian-du-se semestrulu II. deschidemu prenumeratiune la diurnalulu nostru, totu cu conditionile, cari se vedu in fruntea lui, si rogamu pre p. t. dori-torii de a ave acestu diurnalu, se binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, ca se ne potemu orienta de tempuriu in privint'a nrului esemplarielor.

Redactiunea.

Pest'a, ^{21 iunie.} _{3 iuliu.} iunie 1868.

Inregistraramu cu bucuria si in buna sperare interpelatiunea deputatiloru romani adresata guvernului ungurescu in cestiunea de nationalitate. — Cu bucuria, ca-cu veduramu, ca deputatii nostri au fostu la innalt'imea chiamarei lor, si in buna sperare, ca ministeriulu ungurescu va da unu respunsu multie-mitoriu si catu mai curendu vomu vedea acea cestiune pusa la ordinea d'lei in diet'a tieriei. Intr'ace'a fiindca a spera in dreptatea si fratietatea unguresca, insemna a crede, ca se voru pleni lucruri imposibili, v'am potutu de catu se ne insielamu si de asta data in sperarea amintita. Interpelatiunea intrebata de ministeriulu: ca are de cegetu a despune ca pana la *inea lui iunie*, comisiunea respectiva se-si susterna raportulu seu? Acum suintemu in iuliu, si cinstiulu ministeriulu constituionalu ungurescu inca neci atat'a n'a respunsu: ca va raspunde la acea interpelatiune. — La faptulu acest'a tragemu atentiunea, nu a ministeriului respunsabile ungurescu, ci mai antaiu a acelor'a domni si frati, cari mai credu, ca frati de la putere totu-si au ce-va simtiu de dreptate. V'aba cu noi, si ca ei, totu-si ni voiescu binele (!); si dup'ace'a trecemu a mai constata si cu asta ocaziune inaintea onoratului publicu si a lunei, ca guvernulu ungurescu amana deslegarea cestiunei nationalitatiloru cu intentiunea cea mai peccatosa. Guvernulu ungurescu neconsidera totalminte natiunea nostra. Guvernulu ungurescu nu scie, decatu asemene guvernoloru absolutistice d'in trecut — a croi felu de felu de dari si contributiuni pre spatele natiunei nostre. Guvernulu ungurescu documenta prin faptele sale, ca nutresce simtiemintele cele mai reu voitorie pentru natiunea nostra. Guvernulu ungurescu ne repetesce pre tota diu'a, prin faptele sale, ca natiunea romana este in ochii lui ace'a, ce a fostu in ochii celoru alalte guverne absolutistice, cari ne-au manatu d'intr'unu locu intr' altulu, fara de a recunosce vre unu dreptu alu natiunei nostre. Mai multu, guvernulu ungurescu constituionalu respunsabile si nedependinte, cum se numesce elu, nu recunosce neci ace'a, ce au recunoscutu natiunei nostre guvernele absolute centralistice.

Corpulu legelativu alu Franciei a inceputu in 29 iun. discussiunea a supr'a bugetului. Nu va fi decatu un'a discussiune generale, carea se va estinde la tote patru ramurile bugetului si totu de una data la afacerea imprumutului. Caldur'a mare nu descu-rageza pre legelatori, doveda colonele „Moniteur“ ulu, pline de discursurile lor. Dupa bugetu se voru trata cate-va legi de interesu locale, si apoi corpulu legelativu va fi, nu se scie positivu, amenatu seu dis-solvitu. Ministerii astepta in acesta privintia una inter-pelatiune de la opusetiune carea inse, ca neconstituionale, se va respinge, avendu singuru imperatu

dreptulu de a decide a supr'a disolverei Camereloru si a supr'a alegeriloru. Cabinetulu rusescu nu a facutu neci unu pasu cu privire la caletori'a in Orientu a principelui Napoleonu, imperatulu n'a potutu dara se scria principelui, ca se se abstiena de la ori-ce intre-prindere politica.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei deputatiloru d'in 1 iuliu.

Presiedinte: Gajzágó; notariu: Csengeri; ministri: Lónyay, Wenkheim, Horváth, Gorove, Eötvös. Stoll adreseza ministrului de finantie urmatori'a interpelatiune.

1) Pote-se aprobata avisarea unei sume de 7688 fl. pentru scopuri, pentru cari s'au rasipitu preste 260,000 fl. fara nici unu rezultat?

2) Potu-se reptifica dispusetiunile, cari ingreuzesca descoperirea si delaturarea intretrasariloru si abuseriloru oficiale?

3) Dupa ce s'a prelimitatu in bugetu sum'a de 58,000 fl. pentru lucrari idrotecnice, cari au constatu pana acum 260,000—300,000 fl. fara nici unu folosu, facutu-s'a dispusetiune, ca prin spelele cele noue se se asigureze succesulu lucrariloru?

A dou'a interpelatiune a lui Stoll trateza de nisce frecari ale interpelantului cu unu oficiantu ministerialu; Stoll sustiene, ca a fostu calumniatu prin note secrete, si intrebata, ca „notele secrete“ unescu-se cu principiile unui guvernulu constituionalu?

Lónyay nega existint'a notelor secrete in ministeriulu seu, si demanda lui Stoll, se nu mai intrebuintieze atari expresiuni in contr'a ministeriului. (Stoll e oficiantu in ministeriulu de finantie. R.)

Csanády observa, ca ministrulu n'are dreptu a da avertisminte unui deputatu; acesta e detorint'a presiedintelui, Csanády provoca dara pre presiedinte, ca in casuri de acestea se indrumesce pre ministru la ordinea d'lei.

Acum voiesce se vorbesca Pap, dar cati-va deputati inse nu vreu se abdfca de ceventu, si asi se mai disputa vr'una ora, ca se treca la ordinea d'lei seu ba, pana ce se inchiaia incidintele prin votizare.

Simon y i intrepeleza despre tumultulu d'in Félegyháza, si intrebata:

1) De ore ce in Félegyháza s'a facutu intrebuintiare de puterea militaria si de arme, si s'a versatu sange, cine si cati au caditu victima?

2) Avutu-a ministrulu scire despre tumultulu de acolo, si ce dispusetiuni a facutu pentru impiedecarea aceluia?

Facutu-s'au arestari; cine s'a arestatu, d'in care cauza, si pentru care vatemare a legii? Pentru ce arestatii nu s'au trasu naintea tribunalului?

4) Ordinatu-a regimulu investigatiunea despre intemplarile d'in Félegyháza, si eventualu care e rezultatulu investigatiunei?

Min. Wenkheim ascrie revoltele respektive prochiamatiunei lui Asztalos; prochiamatiunea nu s'a confiscatu in tote locurile d'in maliti'a dirigatoriiloru (frumosu testimoniu pentru dirigatori! R.) Afara de Asztalos si Madarász, si afara de condamnati d'in Félegyháza nu e nimene arestatu. (Va se dica, afara de cei inchisi toti ceilalti sunt liberi. R.)

Simon y i nu e indestulitu cu acestu respunsu, si si-reserva dreptulu a face propunere.

Bobory provoca pre presiedinte, ca in privint'a aceloru deputati, cari s'au alesu dupa denumirea lor de oficianti si nu si-au depusu mandatele, se valideze conclusulu casei.

Deák propune in scrisu, ca cas'a se-si esprime indestulirea cu respunsulu ministrului Wenkheim.

Simon y i propune, ca ministrulu se substerna tote ordinatiunile si corespundintiele, ce se referescu la intemplarile d'in Félegyháza.

M. Horváth motiveza procederea guvernului.

Csanády asemena procederea guvernului cu procederea lui Caraffa si Haynau: elu d'in parte-si aru propune, se se faca ministeriului procesu criminalu, dar scie, ca majoritatea loiala va respinge acesta propunere. (Tumultu.)

Besze partinesce procederea regimului, pentru ca lui nu-i trebuie Caraffa si Haynau, dar' nici Hor'a si Cloc'a.

Ios. Hodosiu. Onorata casa, nu vreu cu asta ocaziune, nici se aprobu nici se desaprobata procedur'a guvernului, ce a urmatu in obiectulu de sub discussiune, pentru ca nefindu actele puse pe mes'a casei, nu potu ave deplin'a cunoscentia a lucrului; nu potu inse a nu observa — si acesta inca me retiene de a me pronuncia in meritulu obiectului — ca deslucirile date de ministrulu de interne si de celu de justitia sunt mance.

Deputatulu Simoni, candu a interpelatu in afacerea de la Félegyháza, a d'isu, ca primariulu de acolo, candu a intrebuintiatu fortia in contr'a afirmativiloru turburatori aretatu pe unulu d'ntre acei-a, si a d'isu: acesta trobe puscatu, era celalalte puscatore, sloboditi-le in aeru. Nici dlu ministru de interne, nici celu de justitia, in privint'a acesta nu s'a dechiaratu, n'a datu deslucire; asi dar' despre acesta impregiurare, dupa mine forte momentosa, si unulu si celalaltu a tacutu.

M'amu simtitu detoriu a face acesta observare, in interesulu securitatii personali. Ni-ar' place, daca dnii ministri ar' da deslucire si in privint'a asta.

Alta impregiurare pentru care amu luat cuventulu este, ca dlu deputatu Besze János, a facutu cu mare patosu asemenare intre Hori'a-Cloc'a si intre Haynau, si a d'isu, ca nu i trebe Hori'a si Cloc'a, si nu-i trebe Haynau si inca nu sciu cine.

Omnis similitudo claudicat. Ca tote similitudinile, asi si acesta claudica; si daca candu-va si unde-va s'a potutu aplica proverbiulu latinescu, asi acel se pote aplica, fara cea mai mica reserva.

Cari au fostu antecedentiele revolutiunei lui Hori'a-Cloc'a? si cari au fostu antecedentiele fusilariloru si furcilariloru lui Haynau? (sgomotu, se audimu.)

Scimu cu totii domniloru, care a fostu sortea tieraniloru, — romani seu unguri, — inainte de revolutiunea lui Hori'a. Poporulu, adevartii locuitori ai tieriei, n'aveau nici pamentu, nici libertate personale; tote erau in manile domniloru; poporulu era sclavu in tote privintiele, era adstrictu glebei, — era marfa, ce se pote vinde ca ori ce alta marfa in piatiu (sgomotu). Ce a fostu intentiunea lui Hori'a? A elibera pe acestu poporu, a-i usiora sortea, ce acumu devenise ne-suportabile (sgomotu). Hori'a a fostu omulu libertatei (sgomotu mare, contradicci, se audimu). Asi este, Hori'a a vrutu eliberarea poporului; nu asi Haynau.

Si cari au fostu antecedentiele actiunei acestui generalu, cu care dlu Besze aduce in comparare pe Hori'a si Cloc'a?

Dvostra, domniloru, le sciti. Era libertatea magiara perfecta; elu dupa sugrumarea acestei libertati specificu magiare, a inceputu a fusila, fara ca elu se fia fostu fusilatu; Hori'a n'a fusilatu pe nimene, ci elu a fostu barbaramente sdrucitu'si omoritu (sgomotu).

Me miru de dlu Besze, cumu de in locu de Hori'a si Cloc'a nu si-a adusu aminte de Dozsa? Seu ca acesta a fostu magiaru si nu romanu, si asi a voitu, ca provocarea lui se aiba mai mare efectu? S'a insielatu. Eta asemenarea n'a fostu buna, si dumnilui ar face mai bine, daca asemenarile le-ar cautu aiurea nu la romani (sgomotu).

Sigismundu Borlea. N'am voitu se vorbescu la acestu obiectu; inse d. deputatu, J. Besze, ca se faca mai mare furore, se provocata la Hori'a si Cloc'a. Antevorbitoriulu meu, i demunstru in termini lamuriti deosebirea intre Hori'a-Cloc'a si Hajnau-Karaffa. Eu voiescu a mai reflecta la discursulu dnului Besze, ca afacerea d'in cestiune s'a intemplatu la Félegyháza, unde nu locuescu romani, ca romanii n'au potutu se iee parte in ace'a drama, — deci provocarea dlui deputatu la Hori'a si Cloc'a nu are intielesu, si daca a voitu se se provoce totu-si la nume istorice, era multu mai bine si mai corectu, daca se provocata la Dózsa, de-si vorbirea lui, prin acesta provocare, nu casciga atatu-a efectu. E destulu de dorerosu, ca candu vr'unu deputatu de care-va nationalitate memoru in vorbirea sa atare faptu, de-si adevartu, care nu placea maioritatii, elu era suspiciunatu, aceea ce n'a fostu neci decum bine si cu scopu: catu de ratiunabile pote se fia acesta procedere de provocatiune a dlui Besze, carea d'altminte nu pote se produca decatu agitare, lasu se judece on. casa, fiindu convinsu, ca una parte a casei va condamna acesta procedura a lui J. Besze. D'in partea mea, eu rogu pre d. deputatu Besze, se se abstiena in venitoriu de la asemenate procedere provocatori, seu daca nu va pote, se cercu efectulu vorbirei sale pre socotel'a natiunei sale si nu pre a altei natiuni.

Szász Károly, dice ca n'ar' fi vorbitu daca

